

EUROOPA KOMISJON
MAKSUNDUSE JA TOLLILIIDU
PEADIREKTORAAT
Tolli- ja maksupoliitika digitaalne rakendamine
Tollisüsteemid

Tagatiste haldamise süsteemi kasutusjuhend

Tagatiste haldamine

Väljaandmiskuupäev: 28.03.2023

Versioon: 3.00 ET

Omanik:

Dokumendi ajalugu

Versioon	Kuupäev	Kirjeldus
3.0	28.03.2023	SfA avaldamine CIRCABCs
2.0	26.01.2023	Lõplik siseläbivaatamine
1.1	16.01.2023	Täiendav siseläbivaatamine
1.01	19.12.2022	Täiendava siseläbivaatamise kavand
1.00	03.11.2022	Ajakohastatud läbivaatamisel tehtud märkuste põhjal. Esitatud heakskiitmiseks (SfA)
0.10	14.10.2022	Esitatud läbivaatamiseks (SfR)
0.01	23.09.2022	Esialgne kavand

Sisukord

1	SISSEJUHATUS	5
1.1	Dokumendi eesmärk.....	5
1.2	Sihtrühm.....	5
1.3	Kohaldamisala.....	5
1.4	Struktuur.....	5
1.5	Viitedokumendid.....	5
1.6	Lühendid ja akronüümid	6
1.7	Mõisted.....	7
2	TAGATISTE HALDAMINE. ÜLDINE ÜLEVAADE.....	8
2.1	Sissejuhatus	8
2.1.1	Viited õigussätetele	9
2.1.2	Konteksti kirjeldus	10
2.1.3	ELi tolli tegevusprotsesside mudelid.....	10
2.2	Kavandamine.....	11
2.3	Ulatus	12
2.4	Sidusrühmad.....	12
3	TAGATISTE HALDAMISE SÜSTEEMI KOMPONENTIDE ARHITEKTUURI ÜLEVAADE	13
3.1	Komponendid.....	13
3.2	Kättesaadavad andmed.....	14
3.3	Kuidas saada rakendustele juurdepääs?.....	15
3.3.1	GUM 1: keskne komponent.....	15
3.3.2	GUM 2: riiklik tagatiste haldamise süsteem.....	15
4	KASUTUSJUHTUMID	15
4.1	Tagatis.....	15
4.1.1	Tagatise haldamine	16
4.1.2	Tagatise järelevalve	19
4.2	Üldtagatise kasutamise luba	22
4.2.1	Loa andmine	23
4.2.2	Loa haldamine	23
4.3	Protsesside ja osalevate süsteemide kaardistamine	25
5	KOKKUVÕTE	26

Tabelite loetelu

Tabel 1. Viitedokumendid.....	6
Tabel 3. Lühendid ja akronüümid	7
Tabel 4. Mõisted	8

Jooniste loetelu

Joonis 1. Navigeerimispuu tagatiste haldamise suhtes kohaldatavate tegevusprotsesside mudelite juurde jõudmiseks	11
Joonis 2. Tegevuste ajakava.....	12
Joonis 3. Süsteemide suhtlus tagatiste haldamisel	14
Joonis 4. Tagatiste haldamise andmevoog	15
Joonis 5. Tagatise üldine ülevaade.....	16
Joonis 6. Tagatise haldamise üldine ülevaade.....	16
Joonis 7. Tagatise registreerimise protsessi üldine ülevaade	17
Joonis 8. Tollivõla limiidi kohandamise üldine ülevaade	18
Joonis 9. Juurdepääsukoodi(de) määramise üldine ülevaade.....	18
Joonis 10. Käendaja kohustuse haldamise üldine ülevaade	19
Joonis 11. Tagatise järelevalve üldine ülevaade	19
Joonis 12. Tehingupõhise järelevalve protsessi üldine ülevaade	21
Joonis 13. Auditipõhise järelevalve protsessi üldine ülevaade.....	22

1 SISSEJUHATUS

1.1 DOKUMENDI EESMÄRK

Liidu tolliseadustiku kohane tagatiste haldamise süsteem (GUM) on liidu tolliseadustiku tööprogrammis (rakendusotsus (EL) 2019/2151) kindlaks määratud IT-projekt. Käesoleva dokumendi põhieesmärk on koostada liidu tolliseadustiku kohase tagatiste haldamise süsteemi lõppkasutajate (st tolliametnikud) jaoks kasutusjuhend. Sellega püütakse tagada ühine arusaamine liidu tolliseadustiku kohase tagatiste haldamise süsteemi tegevusnõuetest ning nende rakendamisest ja kaardistamisest keskses IT-rakendustes (GUM 1 kui tolliotsuste haldamise süsteemi, kauplejaportaali ja tarbijaviiteteenuste IT-rakenduste osa).

1.2 SIHTRÜHM

Käesoleva dokumendi sihtrühm on järgmine:

- maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi tolliotsuste projektirühm,
- ELi riiklikud haldusasutused / liikmesriigid.

1.3 KOHALDAMISALA

Dokumendis tutvustatakse üksikasjalikult liidu tolliseadustiku kohase tagatiste haldamise süsteemi toimimist ning seda, kuidas neid keskse ja riiklike IT-rakendustega toetatakse. See ei ole ette nähtud üksikasjaliku teabe andmiseks IT-rakenduste endi kohta. Samuti ei ole see dokument õiguslikult siduv, sest selle eesmärk on anda tagatiste haldamise süsteemi kasutajatele lisaväärtust.

1.4 STRUKTUUR

Käesoleva dokumendi ülesehitus on järgmine:

- **1. peatükk. Sissejuhatus:** kirjeldab dokumendi ulatust ja eesmärke;
- **2. peatükk. Tagatiste haldamine. Üldine ülevaade:** sisaldab tegevuse eesmärke ja ülevaadet sidusrühmadest;
- **3. peatükk. Tagatiste haldamise süsteemi komponentide arhitektuuri ülevaade:** tutvustab tagatiste haldamise süsteemi komponentideks olevaid eri süsteeme ja nende koostoimet;
- **4. peatükk. Kasutusjuhtumid:** esitatud on tagatiste haldamise süsteemis võimalikud eri protsessid. Kirjeldatud on protsessis osalevaid sidusrühmi ja süsteeme ning tegevusstsenaariume.

1.5 VIITEDOKUMENDID

Järgmises tabelis on loetletud käesolevas dokumendis viidatud dokumendid.

Viitenumber	Pealkiri	Viide	Versioon	Kuupäev
R01	Liidu tolliseadustiku kohase tagatiste haldamise süsteemi projektikirjeldus	UCC-GUM-BC	2.42	16.3.2021
R02	3. astme tegevusprotsesside mudeli pakett tagatiste haldamise kohta pärast välist läbivaatamist	CD3-SC22-DLV-010-5.3-4-1-L3 BPM Package GUM after External Review	1.00	6.8.2021

Viitenumber	Pealkiri	Viide	Versioon	Kuupäev
R03	3.–4. astme tegevusprotsesside mudeli pakett tolliotsuste kohta pärast välist läbivaatamist	CD3-SC22-DLV-010-5.3-4-2-L3-4 BPM Package Customs Decisions after External Review	1.00	6.8.2021
R04	Visioonidokument	UCC-GUM-Vision	2.00	9.12.2021
R05	Tagatiste haldamise süsteemi tehnilise kirjelduse dokumentide pakett	SD-CD-GUM Specification Documents Package	1.00	22.6.2022
R06	Tarbijaviiteteenuste tolliandmete mudeli kanooniline andmemudel tagatiste haldamise kohta	SC06-DLV-163-7.3-109-CRS-CDM-Canonical Data Model-GUM	17.00	8.7.2022
R07	Tolliotsuste süsteemi kasutusjuhend	SC10-DLV-020-5.5.-42-2-1-CD Business User Guide	5.00	7.10.2020

Tabel 1. Viitedokumendid

1.6 LÜHENDID JA AKRONÜÜMID

Et käesolev dokument oleks paremini arusaadav, on järgmises tabelis esitatud kasutatavate peamiste lühendite ja akronüümide loend.

Vt ka TEMPOs esitatud akronüümide loetelu.

Lühend/akronüüm [eesti keeles ei kasutata]	Määratlus
BPM	tegevusprotsessi mudel
CCN2	ühine teabevõrk 2
CDMS	tolliotsuste haldamise süsteem
CDS	tolliotsuste süsteem
CDT	tolliotsuse liik
CGU	üldtagatis
CRS	tarbijaviiteteenused
D.E.	andmeelement
DA	delegeeritud õigusakt
DG TAXUD	maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat
DIH	andmete integreerimine ja ühtlustamine
DLV	ülesanne
DTCA	otsustuspädev tolliasutus
EC	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
EUCDM	Euroopa Liidu tolliandmete mudel
FC	raamleping
GRN	tagatise viitenumber
GUM	tagatiste haldamine
IA	rakendusakt
IT	infotehnoloogia
L3-4	3.–4. aste
N/A	ei kohaldata

Lühend/akronüüm [eesti keeles ei kasutata]	Määratlus
MS	liikmesriik
SC	erileping
SfA	esitama heakskiitmiseks
SfI	esitama teavitamise eesmärgil
SfR	esitama läbivaatamiseks
TP	kauplejaportaal
UCC	liidu tolliseadustik
UUM&DS	ühtne kasutajahaldus ja digiallkirjad

Tabel 2. Lühendid ja akronüümid

1.7 MÕISTED

Et dokument oleks paremini arusaadav, on järgmises tabelis esitatud kasutatavate peamiste terminite loetelu.

Termin	Määratlus
Juurdepääsukood	Juurdepääsukood võimaldab volitatud isikul kasutada tagatist koos (ja seoses) tagatise viitenumbriga.
Taotleja	Isik, kes taotleb tollilt otsust.
Taotlus	Tollile esitatud ametlik taotlus tolliotsuse saamiseks.
Auditipõhine järelevalve	Perioodiline kontroll, mille eesmärk on tollivormistuse järel kontrollida, kas tagatis oli kogu nõutaval ajavahemikul (igal ajahetkel) olemas ja ega ettevõtja ei ületanud tagatise kasutamise vältel mis tahes ajal tollivõla limiiti.
Loa andmine	Tolli poolt tollialaste õigusaktide alusel tehtud toiming, millega tehakse lahend üksikjuhu suhtes ning millel on õiguslikud tagajärjed asjaomase isiku või asjaomaste isikute jaoks (tolliseadustiku artikli 5 punkt 39).
Üldtagatis	Tagatis, mis katab impordi- või eksporditollimaksu summa, mis vastab olemasolevale ja/või võimalikule tollivõlale ja vajaduse korral muudele tasudele seoses kahe või enama toimingu, deklaratsiooni või tolliprotseduuriga.
Konsulteeritav tolliasutus	Liikmesriik, kellel otsustuspädev tolliasutus on palunud aidata taotluse või olemasoleva otsusega seotud otsustusprotsessile kaasa teabe esitamise, kriteeriumide hindamise või muude abinõudega.
Tolliasutus	Liikmesriikide tolliasutused, kes vastutavad tollialaste õigusaktide kohaldamise eest, ning muud asutused, kes on liikmesriigi õiguse alusel volitatud kohaldama teatavaid tollialaseid õigusakte (liidu tolliseadustiku artikli 5 punkt 1).
Tolliotsus	Selles kontekstis termini „loa andmine“ sünonüüm.

Termin	Määratlus
Eksporditolliasutus	Asutus, kus esitatakse ekspordi- või reekspordi deklaratsioon liidu tolliterritooriumilt väljaviidava kauba kohta.
Tagatistolliasutus	Tolliasutus, kus tagatis tuleb esitada /esitatakse (liidu tolliseadustiku rakendusakti artikli 151 lõige 1).
Imporditolliasutus	Asutus, kus esitatakse tollideklaratsioon (v.a ekspordi-, reekspordi- või transiidiprotseduuri puhul) ja kus tuleb tagada tekkinud või võimalik tollivõlg.
Võlgnik	Võlgnik on isik, kellel lasub tollivõla tasumise kohustus.
Otsustuspädev tolliasutus	Tolliasutus, kes on pädev 1) otsust tegema ja 2) otsust haldama.
Ettevõtja	Isik, kes on seotud tollialaste õigusaktidega hõlmatud tegevustega (liidu tolliseadustiku artikli 5 punkt 5); kasutatakse ka nimetust „kaupleja“.
Käendaja	Finantsorganisatsioon, näiteks pank, kes käendab tagatist.
Üksiktagatis	Üht tehingut hõlmav olemasoleva või võimaliku tollivõla ning vajaduse korral muude tasude tagatis (liidu tolliseadustiku rakendusakti artikkel 148).
Asjaomane liikmesriik	Liikmesriik, keda otsus otseselt mõjutab.
Tehingupõhine järelevalve	Kauba tolliprotseduurile suunamise eelne kontroll, mis hõlmab tagatise olemasolu ja vajaliku (deklareeritud kauba jaoks kindlaksmääratud) summa kättesaadavust tollivõla limiidi asjakohase osa piires.

Tabel 3. Mõisted

2 TAGATISTE HALDAMINE. ÜLDINE ÜLEVAADE

2.1 SISSEJUHATUS

Uued nõuded tagatiste haldamisele ja sellega seotud tegevusele tulenevad liidu tolliseadustikust ja on järgmised:

- tagatiste haldamise juhtumite arvu suurenemine: nüüd tuleb tagatis esitada ajutise ladustamise ja kõigi eriprotseduuride (v.a transiit) puhul. Transiidi korral toimub tagatiste haldamine transiidi andmevahetuse süsteemis (NCTS);
- luuakse võimalus, et tagatis kehtib rohkem kui ühes liikmesriigis. See võimaldab deklareerida tagatise, mis on kehtestatud muus liikmesriigis kui see liikmesriik, kus esitatakse tollideklaratsioon või ajutise ladustamise deklaratsioon;
- kogu teabevahetus toimub elektrooniliselt, et parandada andmete jälgitavust, usaldusväarsust ja terviklikkust, ning paberipõhine teabevahetus on lubatud ainult kindlaksmääratud erandjuhtudel.

Selle tulemusel tehti kindlaks, et tagatiste haldamiseks on vaja IT-süsteemi, mille eesmärgid on järgmised:

- tagada, et rohkem kui ühes liikmesriigis kasutatavate tagatiste andmed tehakse elektrooniliselt kättesaadavaks liikmesriigile, kus tollideklaratsioon esitatakse ja vastu võetakse, kui sellist tagatist kasutatakse;
- kiirendada nende juhtumite tuvastamist, kui tagatised loetakse kehtetuks või võla katmiseks ebapiisavaks, parandades tagatiste töötlemiskiirust, jälgitavust ja elektroonilist järelevalvet tolliasutuste vahel;
- vähendada pettuste võimalust.

Valida otsustati lihtsa rakendamise variant, mis seisneb olemasoleva keskse IT-süsteemi taaskasutamises, et hõlmata üldtagatisega seotud tollivõla limiidi registreerimine (jagatud tolliprotseduuride ja asjaomaste liikmesriikide kaupa) ning toetada andmevahetust keskse IT-süsteemi ja riiklike tagatiste haldamise süsteemide vahel. Tagatiste haldamise süsteemi keskne komponent on GUM 1 ja väljatöötatud riiklik süsteem on GUM 2.

Lepiti kokku, et mitut liikmesriiki hõlmavate üldtagatiste kasutamise lube ja taotlusi juba käsitlev olemasolev keskne tolliotsuste süsteem (CDS) on loomulik kesksüsteem, mida tuleks taaskasutada tagatiste haldamiseks.

Tolliotsuste süsteem koosneb järgmistest komponentidest:

- tolliotsuste haldamise süsteem (CDMS): süsteem on kättesaadav tolliametnikele ning võimaldab liikmesriikidel menetleda taotlusi ja lube;
- kauplejaportaali (TP): ettevõtjate või tolliesindajate liides;
- tolli tarbijaviiteteenuste süsteem (CRS): süsteem võimaldab liikmesriikidel saada kopeerimis- ja andmeteenuste kaudu klienditeavet ja kvalifikatsioone.

See lahendus hõlmab tolliotsuste süsteemi kasutamist, et säilitada tagatise kasutamise loa andmeid, sealhulgas tollivõla limiidi jaotust tolliprotseduuri ja tolliprotseduuriga seotud liikmesriigi kaupa. Tagatisega seotud tollivõla limiiti saab tolliotsuste süsteemis vajaduse korral kohendada.

Tagatise registreerimine ja järelevalve toimub liikmesriigis, kus seda riikliku tagatiste haldamise süsteemi (GUM 2) kaudu kasutati.

Liikmesriigi riiklik komponent kasutab tolliotsuste süsteemi pakutavaid teenuseid, et kontrollida üldtagatise kasutamise lubade olemasolu ja kehtivust ning saada lubade andmeid.

See lähenemisviis ei hõlma riiklikku süsteemidevahelist teabevahetust. Tagatiste haldamise süsteemi riiklik komponent saab loa andmete saamiseks kasutada tarbijaviitesüsteemi päringu- ja kopeerimisteenuseid.

2.1.1 Viited õigussätetele

Liidu tolliseadustik (artiklid 6, 16, 22, 23 ja 89–98)

Liidu tolliseadustik võeti vastu 9. oktoobril 2013 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusena (EL) nr 952/2013.

Liidu tolliseadustiku delegeeritud õigusakt (artiklid 11–18 ja 84 ning A lisa)

Liidu tolliseadustiku delegeeritud õigusakt võeti vastu 28. juulil 2015 komisjoni delegeeritud määrusena (EL) 2015/2446.

Liidu tolliseadustiku rakendusakt (artiklid 10, 147–158 ja 162 ning A lisa)

Liidu tolliseadustiku rakendusakt võeti vastu 24. novembril 2015 komisjoni rakendusmäärusena (EL) 2015/2447.

Liidu tolliseadustiku tööprogramm

13. detsembril 2019 võeti komisjoni rakendusotsusega (EL) 2019/2151 vastu liidu tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljaarendamise ja kasutuselevõtmise tööprogramm.

2.1.2 Konteksti kirjeldus

Liidu tolliseadustiku üldteave on avaldatud Europa veebisaidil:

https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/union-customs-code_en

Sellel leheküljel antakse liidu tolliseadustiku kohta olulist teavet eelkõige järgmisel kujul:

- liidu tolliseadustiku juhenddokumendid:
https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en;
- tagatist käsitlevad e-õppe moodulid:
<https://customs-taxation.learning.europa.eu/course/view.php?id=220>;
- ELi tolli tegevusprotsesside mudelid: neid on kirjeldatud allpool punktis 2.1.3.

2.1.3 ELi tolli tegevusprotsesside mudelid

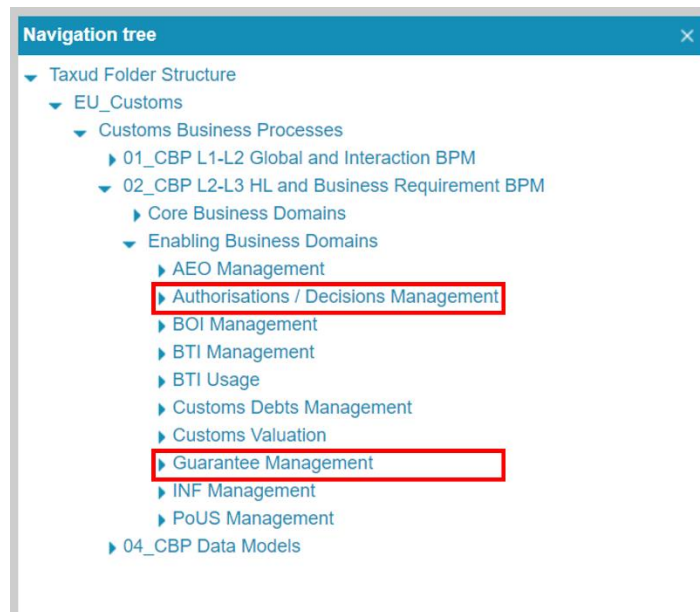
Tolliseadustikus ning selle delegeeritud õigusaktis ja rakendusaktis kirjeldatud tegevusprotsessid on modelleeritud. See tegevusprotsesside mudelite väljaanne on vahetult kättesaadav järgmise lingi kaudu:

<https://aris9.itsmtaxud.eu/businesspublisher/login.do?login=anonymous&password=anonymous>

Sellel platvormil on seoses tagatiste haldamisega olulised kaks tegevusprotsesside mudelit:

1. lubade/otsuste haldamine:
Taxud Folder Structure > EU_Customs > Customs Business Processes > 02_CBP L2-L3 HL and Business Requirement BPM > Enabling Business Domains > Authorisations / Decisions Management;
2. tagatiste haldamine:
Taxud Folder Structure > EU_Customs > Customs Business Processes > 02_CBP L2-L3 HL and Business Requirement BPM > Enabling Business Domains > Guarantee Management.

Joonisel 1 on kujutatud navigeerimispuud.

Joonis 1. Navigeerimispuu tagatiste haldamise suhtes kohaldatavate tegevusprotsesside mudelite juurde jõudmiseks

2.2 KAVANDAMINE

2019. aasta neljandast kvartalist kättesaadava projektkirjelduse dokumendi (R01) põhjal on koostatud või koostatakse järgmised tegevuskavad.

2021. aasta teises ja kolmandas kvartalis oli esimene tagatiste haldamisega seotud tegevus tagatiste haldamist (R02) ja tolliotsuseid (R03) käsitlevate 3. ja 4. astme tegevusprotsesside mudelite ajakohastamine valitud lähenemisviisi ja liikmesriikidega kokku lepitud uue andmestruktuuri põhjal.

Seejärel esitati 2021. aasta neljandas kvartalis visioonidokument (R04). Selles on kirjeldatud üldist infotehnoloogiast lähtuvat seisukohta tagatiste haldamise süsteemi rakendamise suhtes ja valitud lähenemisviisi.

Samal ajal toimus liidu tolliseadustiku A lisa ajakohastamine ning 2022. aasta teises kvartalis esitati esimene kavand. See ajakohastamine peab hõlmama koostöös liikmesriikidega otsustatud struktuurimuudatusi seoses tagatiste haldamisega.

2022. aasta teises kvartalis koostati ja esitati rakenduse ja teenuse tehniline kirjeldus (R05). Nende dokumentide eesmärk on esitada tolliotsuste haldamise süsteemi kasutajaliidese tehniline kirjeldus ja tolliotsuste haldamise süsteemi kanooniline andmemudel. Kasutajaliidese tehnilises kirjelduses täpsustatakse kesksüsteemi kasutajatele kättesaadavad väljad ja kanoonilist andmemudelit kasutavad hübriidlähenemisviisi kohaldavad liikmesriigid, et integreerida muudatused oma riiklikku süsteemi.

Süsteemi tehniline kirjeldus keskse komponendi jaoks on kavas esitada 2022. aasta kolmandas kvartalis. Kõnealuse tehnilise kirjelduse eesmärk on esitada tarbijaviiteteenuste tehniline kirjeldus ja liikmesriikide paketid.

Selle tehnilise kirjelduse põhjal saab arendada keskseid teenuseid. Eeldatakse, et see tegevus viiakse lõpule 2023. aasta kolmandas kvartalis ja need saab sel ajal kasutusele võtta.

Pärast seda korraldatakse hübriidlähenemisviisi kohaldavate liikmesriikide puhul vastavuskatsed ja koolitus, et rakendamist kontrollida. See toimub 2023. aasta neljandas kvartalis. Eesmärk on võtta tagatiste haldamise süsteemi keskne komponent 2024. aasta esimeses kvartalis kasutusele.

- **asjaomase liikmesriigi tolliametnik** on ametnik, kes võib lugeda ja/või esitada teavet asjaomase riigiga seotud lubade kohta.

Riikliku tagatiste haldamise süsteemi kasutajad:

- **käendaja** on finantsorganisatsioon, näiteks pank, kes käendab tagatist;
- **isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist**, on isik, kes esitab tagatise;
- **võlgnik** on isik, kellel lasub tollivõla tasumise kohustus;
- **tagatistolliasutuse tolliametnik** on ametnik, kes vastutab tagatise haldamise ja järelevalve eest;
- deklarant on isik, kes vastutab tollideklaratsiooni ja tagatise esitamise eest;
- **imporditolliasutuse tolliametnik** on ametnik, kes vastutab tollideklaratsiooni (v.a ekspordi-, reekspordi - või transiidiprotseduuri korral) töötlemise eest ja selle kontrollimise eest, et tekkinud või võimaliku tollivõla tasumine on tagatud;
- **eksporditolliasutuse tolliametnik** on ametnik, kes vastutab liidu tolliterritooriumilt väljaviidava kauba kohta esitatud ekspordideklaratsiooni või reekspordi deklaratsiooni töötlemise eest;
- **auditipõhist järelevalvet tegev tolliametnik** on ametnik, kes teeb järelevalvet tolliprotseduuri pidaja tehingute üle teatava aja jooksul ja kontrollib, kas tollivõla limiit oli auditeeritud ajavahemikul igal ajahetkel piisav.

3 TAGATISTE HALDAMISE SÜSTEEMI KOMPONENTIDE ARHITEKTUURI ÜLEVAADE

3.1 KOMPONENDID

Nagu punktis 2.1 juba selgitatud, põhineb kõigi tagatiste haldamise süsteemi toimingute haldamist käsitlev lähenemisviis kesksel komponendil (GUM 1) ja riiklikel komponentidel (GUM 2).

Tagatiste haldamise keskse IT-süsteemina kasutatakse tolliotsuste süsteemi platvormi, sest see juba käsitleb mitut liikmesriiki hõlmavaid üldtagatise kasutamise taotlusi ja lube. Tolliotsuste süsteem vastutab üldtagatise kasutamise loa, kuid mitte tagatise enda haldamise eest. Kesk süsteemi eesmärk on siiski loa andmete jagamine asjaomastele liikmesriikidele. Tolliotsuste süsteem koosneb kolmest süsteemist: tolliotsuste haldamise süsteem, kauplejaportaali ja tarbijaviiteteenuste süsteem.

Tollotsuste süsteemis saab tagatistolliasutus (st liikmesriik, kus tagatis tuleb esitada) registreerida loa andmed üldtagatise kasutamiseks.

Hübriidlähenemisviisil põhineva tolliotsuste haldamise süsteemi laadi tõttu on olemas kolm võimalikku kanalit, mille kaudu liikmesriik saab sellega teabe esitamiseks või konsulteerimiseks suhelda:

- tolliotsuste haldamise süsteemi kasutajaliides ühise teabevõrgu 2 (CCN2) kaudu;
- CCN2 sõnumid, mida vahetatakse toiminguteenuste kaudu (kättesaadavad üksnes hübriidlahendust kohaldatavatele liikmesriikidele);
- andmeteenused CCN2 kaudu.

Ettevõtja saab üldtagatise andmeid esitada, vaadata ja hallata kauplejaportaali kaudu (mis on kättesaadav ühtse kasutajahalduse ja digiallkirjade süsteemi kaudu).

Tarbijaviiteteenused on kättesaadavad tolliametnikele ja võimaldavad liikmesriigil saada klienditeavet ja kvalifikatsioone, kasutades järgmist:

- tellimustel põhinevad kopeerimisteenused CCNi või CCN2 kaudu;
- andmeteenused CCNi või CCN2 kaudu.

Tolliotsuste süsteemi komponentide kohta saab lisateavet tolliotsuste süsteemi kasutusjuhenditest (R07).

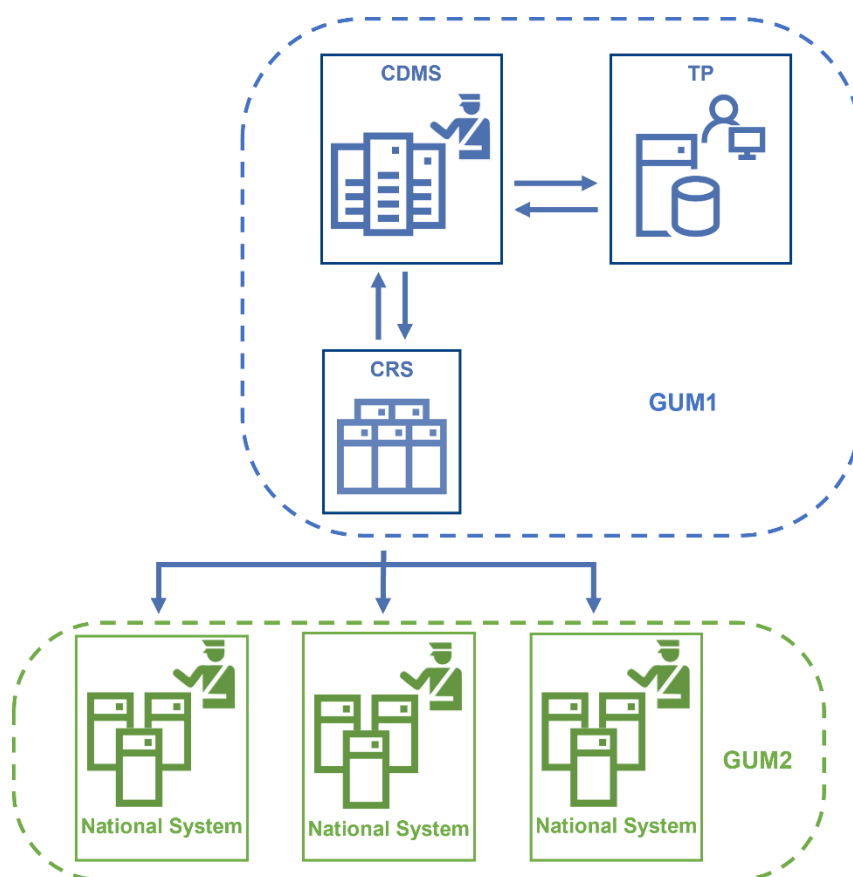
Riiklikud tagatiste haldamise süsteemid vastutavad aga tagatise registreerimise ja rakendusetapi eest, mis tähendab tagatise kasutamise haldamist, tagatisega seotud tollivõla limiidi vabastamist (makse) jms.

Riiklik komponent võib üldtagatise olemasolu ja kehtivust kontrollida keskse komponendi kaudu.

Ka juhul, kui tolliotsuste süsteemis kohandatakse loaga seotud andmeid, edastatakse see teave tarbijaviiteteenuste kaudu asjaomase liikmesriigi riiklikele süsteemidele.

Need riiklikud süsteemid on igale liikmesriigile omased ja peavad kesksüsteemiga teavet vahetama. Seepärast ei ole riiklikku süsteemidevahelist teabevahetust tagatiste haldamise süsteemi kontekstis ette nähtud. Riiklike komponentide (GUM 2) üksikasjade eest vastutavad liikmesriigid ja neid käesolevas dokumendis ei kirjeldata.

Järgmisel joonisel on kaardistatud kõigi süsteemide vaheline suhtlus.

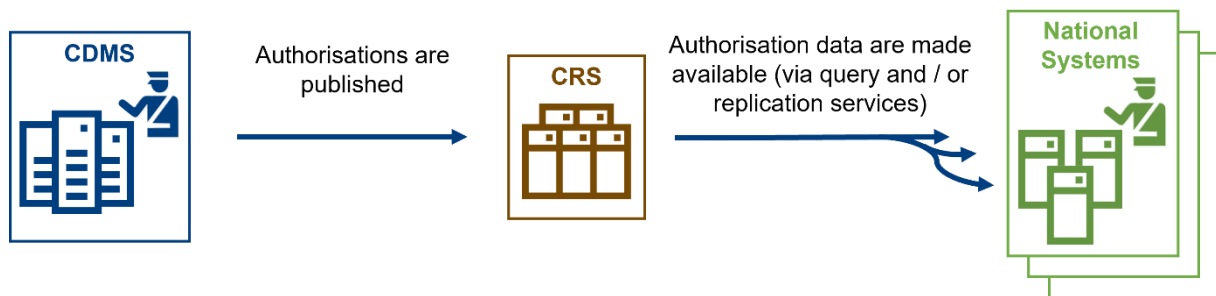

Joonis 3. Süsteemide suhtlus tagatiste haldamisel

3.2 KÄTTESAADAVAD ANDMED

Üldtagatise kasutamise load registreeritakse ja neid hallatakse tolliotsuste haldamise süsteemis. Loa andmed avaldatakse tarbijaviiteteenuste süsteemis selle väljastamise ja iga muutmise järel. Nende andmete kohta saab teha päringuid ja neid saab tarbijaviiteteenuste süsteemist kopeerida tagatise

haldamise eest vastutavatesse riiklikesse süsteemidesse, kasutades tarbijaviiteteenuste jaoks kättesaadavaid päringu- ja/või kopeerimisteenuseid. Joonisel 4 on kujutatud andmevoogu.

Joonis 4. Tagatiste haldamise andmevoogu

Seoses tagatiste haldamise komponendi integreerimisega tolliotsuste süsteemi ajakohastatakse üldtagatise kasutamise loa struktuuri. Üldtagatise seotud uut konkreetset teavet, mis on kättesaadav tarbijaviiteteenuste süsteemist kopeerivatele süsteemidele, on kirjeldatud tarbijaviiteteenuste süsteemi tagatiste haldamisega seotud kanoonilise andmemudeli dokumendis (R06).

3.3 KUIDAS SAADA RAKENDUSTELE JUURDEPÄÄS?

3.3.1 GUM 1: keskne komponent

Kogu teavet, mis on vajalik nii tolliotsuste haldamise süsteemile kui ka kauplejaportaalile juurdepääsuks, on kirjeldatud tolliotsuste süsteemi kasutusjuhendis (R07).

3.3.2 GUM 2: riiklik tagatiste haldamise süsteem

Riiklikele rakendustele juurdepääsu saamiseks pöörduge oma riikliku asutuse poole.

4 KASUTUSJUHTUMID

Selles jaos tutvustatakse eri tegevusstsenaariume või kasutusjuhtumeid tagatiste haldamise kontekstis. See jaguneb kolmeks peamiseks osaks:

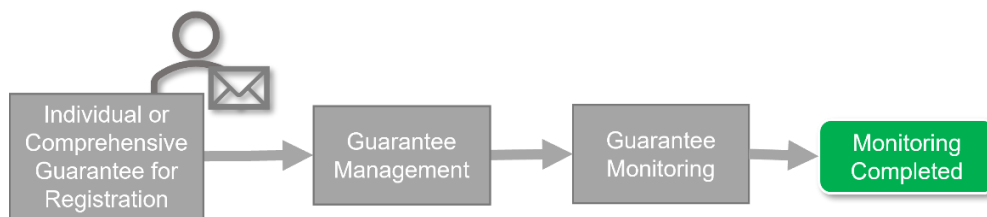
- **punkt 4.1. Tagatis:** eesmärk on kirjeldada kõiki tagatise seotud protsesse (registreerimine ja järelevalve). Neid protsesse rakendatakse tagatiste haldamise süsteemi riiklikus komponendis;
- **punkt 4.2. Üldtagatise kasutamise luba:** eesmärk on kirjeldada kõiki üldtagatise kasutamise loaga seotud protsesse (loa andmine ja haldamine);
- **punkt 4.2. Protsesside ja osalevate süsteemide kaardistamine:** selles on esitatud kokkuvõtlik maatriks eri protsessidest koos vastutava(te) süsteemi(de) ja kasutatava liidesega.

4.1 TAGATIS

Tagatise kasutamisega seotud tegevuse võib jaotada kaheks põhietapiks:

- **tagatise haldamine**, mis algab siis, kui isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist, esitab üksik- või üldtagatise. See hõlmab tagatise registreerimist ja tagatise muutmist;
- **tagatise järelevalve**, mis hõlmab tehingupõhist järelevalvet ja auditipõhist järelevalvet.

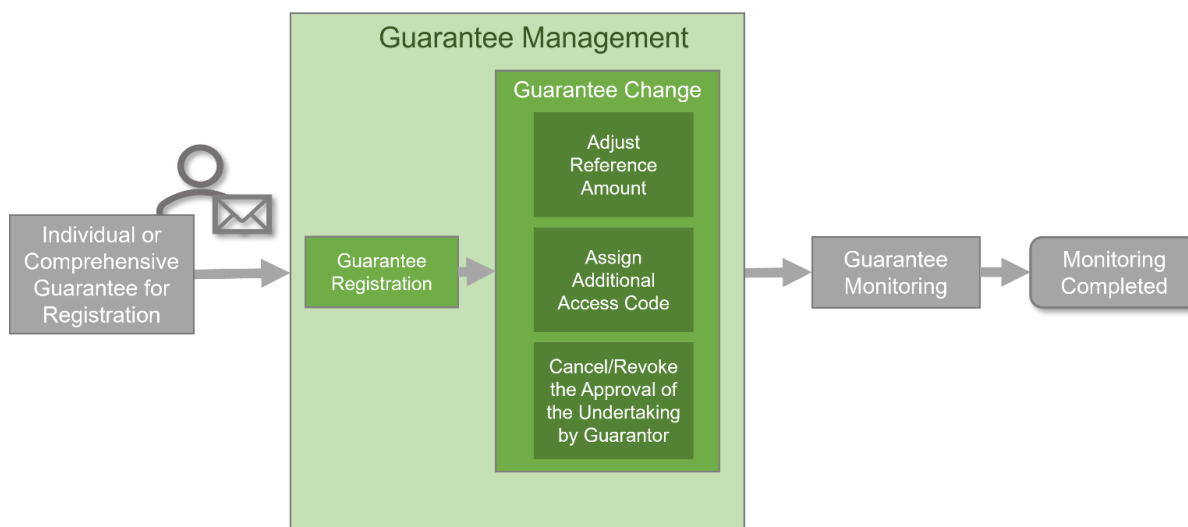
Nimetatud protsesse käsitletakse üksikasjalikult alljärgnevatel punktides.

Joonis 5. Tagatise üldine ülevaade

4.1.1 Tagatise haldamine

Tagatise haldamise protsess algatatakse pärast üldtagatise kasutamise loa andmist või üksiktagatise registreerimise vajaduse tõttu.

Joonis 6. Tagatise haldamise üldine ülevaade

Tagatise haldamise protsess koosneb tagatise registreerimisest ja tagatise muutmisest, mida käsitletakse üksikasjalikumalt alljärgnevates punktides.

4.1.1.1 Tagatise registreerimine

4.1.1.1.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist;
- käendaja;
- tagatistolliasutus.

Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 2.

4.1.1.1.2 Kasutusjuhtum

Tagatise haldamise protsessi esimene osa on tagatise registreerimise protsess. Joonisel 7 on esitatud tagatise registreerimise protsessi üldine ülevaade.

Joonis 7. Tagatise registreerimise protsessi üldine ülevaade

Tagatise registreerimise protsess algab sellega, et isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist, esitab tagatistolliasutusele ühe järgmistest tagatistest:

- üksiktagatis;
- üldtagatis.

Kui tagatistolliasutus saab üldtagatise, peab ta kõigepealt kontrollima, kas selle saab registreerida või mitte. See tegevus hõlmab üldtagatise kasutamise loa kehtivuse kontrollimist ning loa ja üldtagatise vastavuse kontrollimist. Mittevastavuste korral lükatakse üldtagatis tagasi ja sellest teavitatakse isikut, kellelt nõutakse tagatise esitamist.

Seejärel peab tolliametnik nii üksik- kui ka üldtagatise korral heaks kiitma tagatise vormi. See tegevus hõlmab esmalt esitatud tagatise vormi kontrollimist ja seejärel esitatud tagatise vormiga seotud tingimuste kontrollimist. Tagatise võib esitada järgmises vormis:

- käendaja kohustus;
- sularahasissemakse;
- muud vormid.

Kui esitatud tagatise vorm kiidetakse heaks, peab tagatistolliasutus tagatise registreerima. Vastasel juhul lükatakse tagatis tagasi. Kui see kiidetakse heaks, teatakse isikule, kellelt nõutakse tagatise esitamist, nii tagatise viitenumber kui ka juurdepääsukoodid. Üksiktagatise korral teavitatakse ka käendajat, kui ta on olemas.

4.1.1.2 Tollivõla limiidi kohandamine

4.1.1.2.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist;
- tagatistolliasutus.

Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 2.

4.1.1.2.2 Kasutusjuhtum

Tollivõla limiidi kohandamise protsess on tagatise muutmise protsessi osa. Protsessi saab algatada kas tagatistolliasutus või isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist.

Mõlemal juhul kontrollib tagatistolliasutus, kas tollivõla limiit on tehtavate toimingute katmiseks piisav.

Kui tollivõla limiiti on vaja kohandada, peab tagatistolliasutus kontrollima üldtagatise kasutamise luba ja hindama, kas tollivõla limiiti saab kohandada. Kui jah, tuleb tollivõla limiiti rakendusakti artiklite 155 ja 156 kohaselt kohandada. Vastasel juhul tollivõla limiiti ei kohandata.

Joonis 8. Tollivõla limiidi kohandamise üldine ülevaade

4.1.1.3 Juurdepääsukoodi(de) määramine

4.1.1.3.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

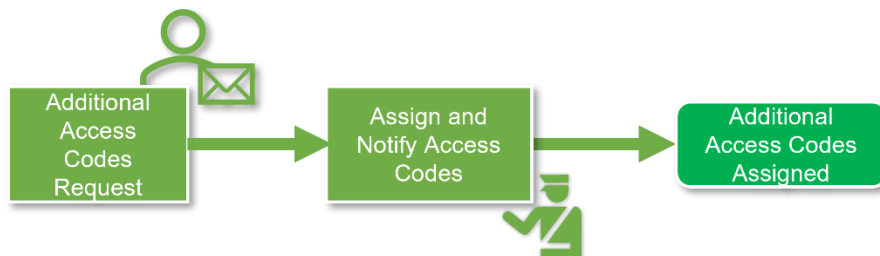
- isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist;
- tagatistolliasutus.

Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 2.

4.1.1.3.2 Kasutusjuhtum

Juurdepääsukoodi(de) määramise protsess on tagatise muutmise protsessi osa. Isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist, saab esitada selleks tagatistolliasutusele taotluse.

Joonis 9. Juurdepääsukoodi(de) määramise üldine ülevaade

Tagatistolliasutus peab seejärel määrama sellele tagatisele vastavalt rakendusakti artikli 154 lõikele 2 ühe või mitu täiendavat juurdepääsukoodi ja teavitama isikut, kellelt nõutakse tagatise esitamist, enne protsessi lõppu.

4.1.1.4 Käendaja kohustuse haldamine

4.1.1.4.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- isik, kellelt nõutakse tagatise esitamist;
- käendaja;
- tagatistolliasutus.

Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

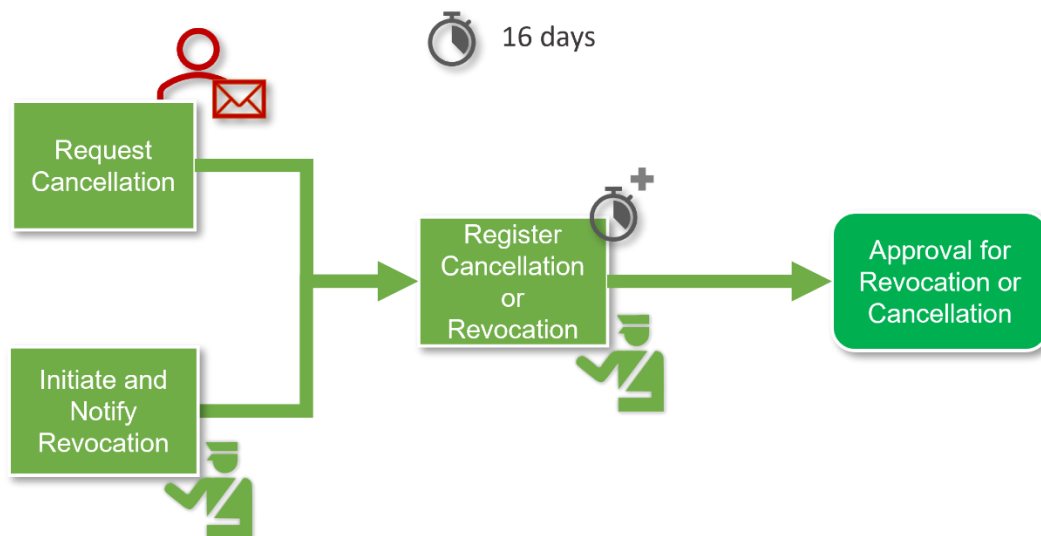
- GUM 2.

4.1.1.4.2 Kasutusjuhtum

Käendaja kohustuse haldamise protsess on tagatise muutmise protsessi osa. Käendaja saab taotleda kohustuse heakskiitmise tühistamist või tagatistolliasutus saab algatada selle kehtetuks tunnistamise.

Kehtetuks tunnistamise taotluse korral saadetakse käendajale ja isikule, kellelt nõutakse tagatise esitamist, teade kohustuse heakskiitmise kehtetuks tunnistamise kohta. Kui käendaja taotleb tühistamist, peab tagatistolliasutus tühistamistaotluse registreerima.

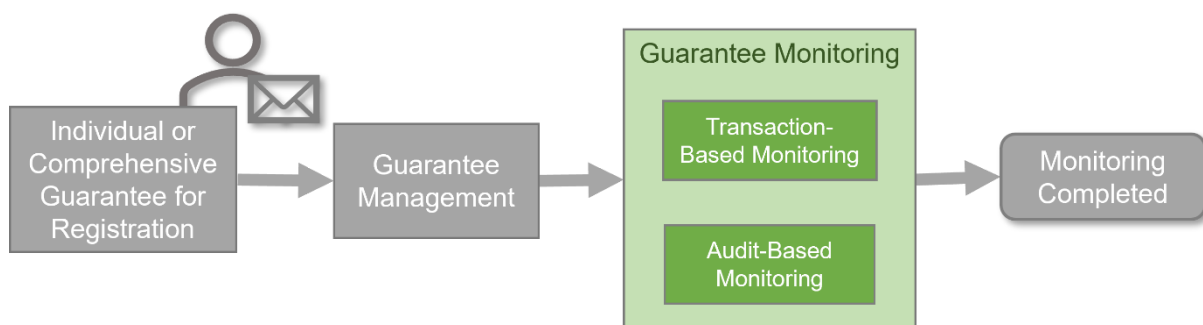
Kooskõlas delegeeritud õigusakti artikli 82 lõikega 2 jõustub käendaja heakskiitmise või tema kohustuse kehtetuks tunnistamine 16. päeval pärast kuupäeva, mil käendaja saab või oleks pidanud saama kätte kehtetuks tunnistamise otsuse.

Joonis 10. Käendaja kohustuse haldamise üldine ülevaade

4.1.2 Tagatise järelvalve

Tagatise järelvalve protsess toimub pärast tagatise haldamist. Tehingupõhise järelvalve protsess ja auditipõhise järelvalve protsess on osa tagatise järelvalvest, mida käsitletakse üksikasjalikult alljärgnevatel punktides.

Joonis 11. Tagatise järelvalve üldine ülevaade

4.1.2.1 Tehingupõhine järelevalve

4.1.2.1.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- võlgnik;
- imporditolliasutus/eksporditolliasutus;
- tagatistolliasutus.

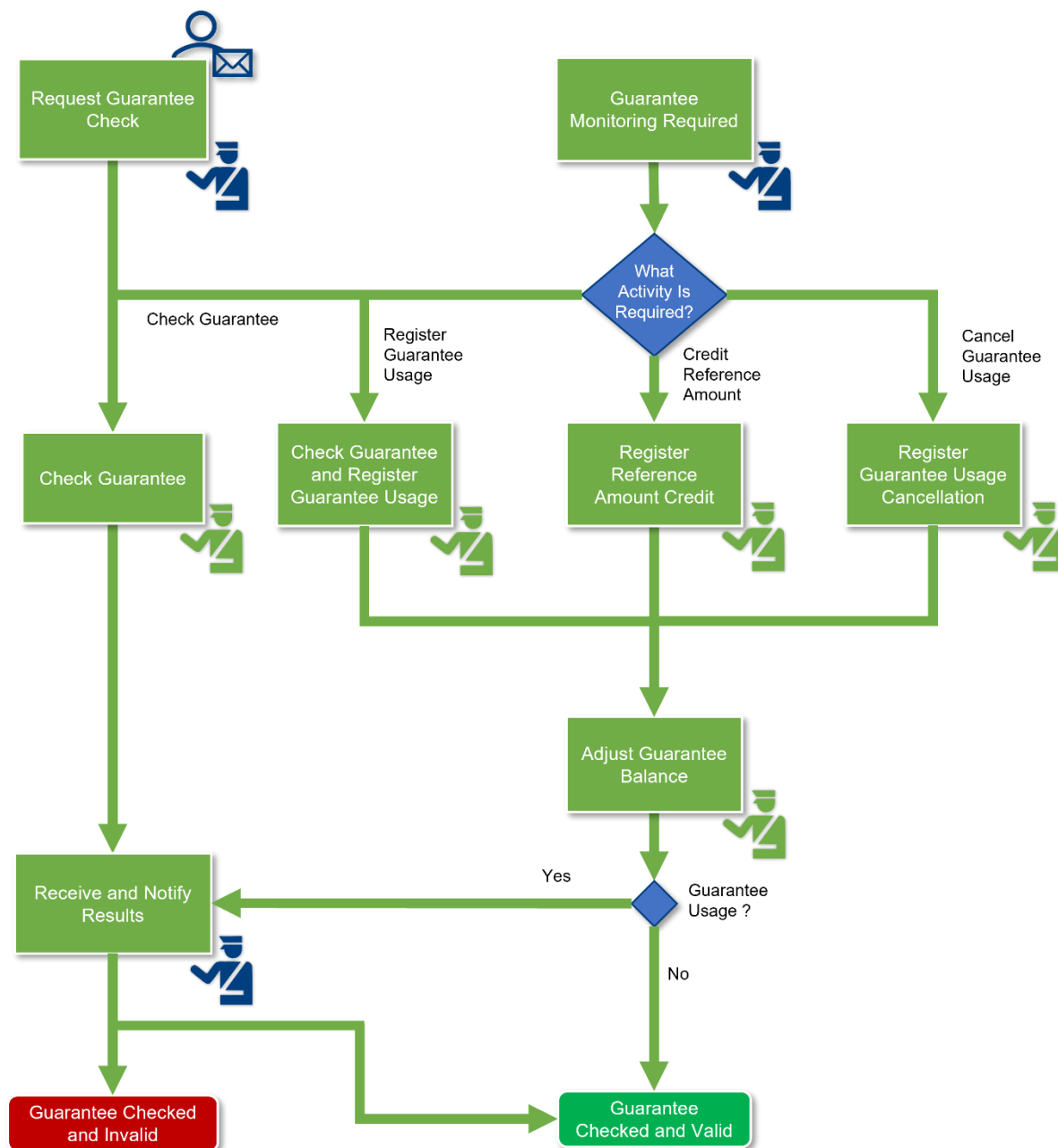
Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 2.

4.1.2.1.2 Kasutusjuhtum

Tehingupõhise järelevalve protsess on tagatise järelevalve osa. Selle protsessi saab alatada järgmiste tegevuste tulemusel:

- impordi- või eksporditolliasutus otsustab tagatist kontrollida,
- võlgnik võib taotleda tagatise kontrollimist;
- tollideklaratsiooni töötlemine nõuab järelevalvetegevust.

Joonis 12. Tehingupõhise järelevalve protsessi üldine ülevaade

Kui tagatise järelevalve on nõutav, peab impordi- või eksporditolliasutus kontrollima tegevuse liiki. Võimalikud on järgmist liiki tegevused:

- tagatise kontrollimine;
- tagatise kasutamise registreerimine;
- tollivõla limiidi krediteerimine;
- tagatise kasutamise tühistamine.

Kui nõutav tegevus on tagatise kontrollimine, saadetakse tagatistolliasutusele tagatise kontrollimise taotlus. Seejärel teavitatakse impordi- või eksporditolliasutust kontrolli tulemustest ja see asutus peab

edastama asjaomase teabe võlgnikule, kui algse taotluse esitas võlgnik. Lõpuks on tagatis kontrollitud ja see kas kehtib või ei kehti.

Kui nõutav tegevus on tagatise kasutamise registreerimine, saadetakse tagatistolliasutusele tagatise kontrollimise taotlus. Seejärel registreerib tagatistolliasutus tagatise kasutamise ja tagatise saldod tuleb kohandada. Pärast seda tuleb impordi- või eksporditolliasutust tulemustest teavitada ja see asutus peab edastama asjaomase teabe võlgnikule, kui algse taotluse esitas võlgnik. Lõpuks on tagatis kontrollitud ja see kas kehtib või ei kehti.

Kui nõutav tegevus on tollivõla limiidi krediteerimine või tagatise kasutamise tühistamine, taotleb impordi- või eksporditolliasutus tagatistolliasutuselt tollivõla limiidi krediteerimise registreerimist või tagatise kasutamise tühistamist. See tolliasutus peab seejärel tagatise saldod kohandama, kui tagatisest ei piisa auditipõhiseks perioodiks. Lõpuks on tagatis kontrollitud ja see kehtib.

4.1.2.2 Auditipõhine järelevalve

4.1.2.2.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- võlgnik;
- auditipõhist järelevalvet tegev tolliasutus.

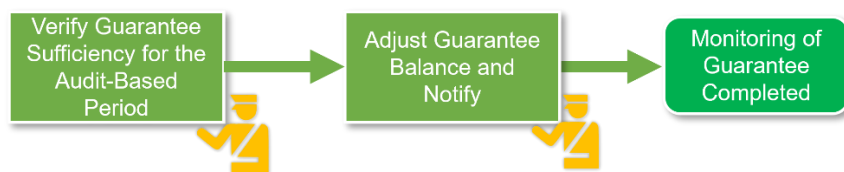
Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 2.

4.1.2.2.2 Kasutusjuhtum

Auditipõhise järelevalve protsess on tagatise haldamise protsessi osa. Selle protsessi algatab auditipõhist järelevalvet tegev tolliasutus. Kui auditipõhine järelevalve on tehtud, on tagatis auditipõhiseks perioodiks piisav ja tagatise järelevalve on lõpetatud või mitte.

Kui tollivõla limiit ei ole piisav, peab auditipõhist järelevalvet tegev tolliasutus tagatise saldod kohandama ning teavitama võlgnikku kohandatud tagatissummast ja tegema ettepaneku tagatissummat suurendada. Sellega tagatise järelevalve lõpeb.

Joonis 13. Auditipõhise järelevalve protsessi üldine ülevaade

4.2 ÜLDTAGATISE KASUTAMISE LUBA

Tolliotsustega seotud tegevuse võib jaotada kaheks põhietapiks:

1. **loa andmine**, mis algab siis, kui kaupleja või tema esindaja esitab tolliotsuse taotluse;
2. **loa haldamine**, mis algab niipea, kui luba on antud. Loa kehtivus jätkub ja seda saab mitmel viisil ajakohastada. Teine etapp lõpeb siis, kui luba enam ei kehti.

Kuna need protsessid on seotud tolliotsuseid puudutava tegevusega, siis neid käesolevas dokumendis põhjalikult ei selgitata. Kuna tolliotsuste süsteemi kasutusjuhendi (R07) eesmärk on selgitada tolliotsustega seotud põhitegevust, suunavad kasutusjuhendid lugeja nimetatud dokumendi juurde.

4.2.1 Loa andmine

Loa andmiseks peab taotlus läbima kaks põhiprotsessi:

- taotluse vastuvõtmine;
- otsuse tegemine.

Esimese (taotluse vastuvõtmine) eesmärk on kontrollida tingimuste esimese paketi (vastuvõtmise tingimused) kehtivust. Kui kõik vastuvõtmise tingimused on täidetud, algab järgmine etapp.

Teises etapis (otsuse tegemine) analüüsib tolliametnik taotlust põhjalikumalt ja kontrollib lisaks, kas taotleja täidab loa andmise tingimusi ja kriteeriume.

Otsustuspädev tolliasutus võib selleks vajada asjaomaste liikmesriikide asutuste abi ja/või küsida lisateavet kauplejalt. Seepärast on ette nähtud teabevahetus nende sidusrühmadega. Teisalt võib taotleja oma taotlust veidi kohandada, et aidata tolliametnikul otsust teha.

4.2.1.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- kaupleja (taotleja);
- otsustuspädev tolliasutus;
- konsulteeritavad tolliasutused.

Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 1.

4.2.1.2 Kasutusjuhtum

Kõiki loa andmisega seotud kasutusjuhtumeid on kirjeldatud tolliotsuste süsteemi kasutusjuhendis (R07).

4.2.2 Loa haldamine

Kui kauplejale on luba antud, saab selle loa suhtes ikkagi võtta täiendavaid meetmeid:

- mitte midagi teha: luba saab jääda kehtima;
- otsust muuta, et ajakohastada üht või mitut loa andmeelementi;
- otsuse teatavaks ajaks peatada, nii et see sel ajal enam ei kehti;
- otsuse ümber hinnata, et kontrollida, kas asjaomane luba vastab jätkuvalt algsetele tingimustele ja kriteeriumidele;
- otsuse tühistada, et otsus ei oleks enam kasutatav – nagu seda ei oleks kunagi olemas olnud;
- otsuse kehtetuks tunnistada, et otsus ei oleks enam kasutatav – kuid sellest jääb maha jälg.
- *Süsteemi (tollitsuste süsteem) jääb jälg ka üldtagatise kasutamise otsustest, mis on tühistatud. Tühistamist kohaldatakse tagasiulatuvalt loa andmise kuupäevast, kuid kehtetuks tunnistamine jõustub otsuse loa omanikule edastamise kuupäeval (vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 22 lõikele 4).

4.2.2.1 Protsessis osalevad sidusrühmad ja süsteemid

Protsessis osalevad järgmised sidusrühmad:

- kaupleja (loa omanik);
- otsustuspädev tolliasutus;
- konsulteeritavad tolliasutused.

Protsessis osalevad järgmised IT-komponendid:

- GUM 1.

4.2.2.2 Kasutusjuhtum

Kõiki loa haldamisega seotud kasutusjuhtumeid on kirjeldatud tolliotsuste süsteemi kasutusjuhendis (R07).

4.3 PROTSESSIDE JA OSALEVATE SÜSTEEMIDE KAARDISTAMINE

Järgmises tabelis on esitatud kokkuvõtte eri protsessidest koos vastutava(te) süsteemi(de) ja kasutatava liidesega.

Kategooria	Tegevusprotsessi mudeli nimi	Protsessi nimi	Vastutav(ad) süsteem(id)	Liides
Tagatis	L3-GUM-01-02-01-Register Guarantee	Tagatise registreerimine	GUM 2	- Riiklikud komponendid - Tarbijaviiteteenused
Tagatis	L3-GUM-01-02-02-Adjust Reference Amount	Tollivõla limiidi kohandamine	GUM 2	- Riiklikud komponendid - Tarbijaviiteteenused
Tagatis	L3-GUM-01-02-03-Assign Additional Access Codes	Juurdepääsukoodi(de) määramine	GUM 2	- Riiklikud komponendid
Tagatis	L3-GUM-01-02-04-Cancel or Revoke the Approval of the Undertaking by Guarantor	Käendaja kohustuse haldamine	GUM 2	- Riiklikud komponendid
Tagatis	L3-GUM-01-01-Transaction Based Monitoring	Tehingupõhine järelevalve	GUM 2	- Riiklikud komponendid
Tagatis	L3-GUM-01-03-Audit-Based Monitoring	Auditipõhine järelevalve	GUM 2	- Riiklikud komponendid
Üldtagatise kasutamise luba	L3-AUT-01-01-Accept Application L3-AUT-01-02-Take Decision	Loa andmine	GUM 1	- Tolliotsuste haldamise süsteemi / kauplejaportaali kasutajaliides - CCN2 teabevahetussõnumite kaudu
Üldtagatise kasutamise luba	L3-AUT-01-03-01-Suspend Decision L3-AUT-01-03-02-Suspend Decision – Measures To Be Taken L3-AUT-01-05-Amend Decision L3-AUT-01-06-Annul Decision L3-AUT-01-07-Revoke Decision L3-AUT-01-08-Re-Assess Decision	Loa haldamine	GUM 1	- Tolliotsuste haldamise süsteemi / kauplejaportaali kasutajaliides - CCN2 teabevahetussõnumite kaudu

5 KOKKUVÕTE

Käesolev dokument vastab loodetavasti tagatiste haldamise süsteemi kasutajate vajadustele, nagu on märgitud dokumendi eesmärki käsitlevas osas. Tungivalt on soovitatav lugeda ka punktis 1.5 loetletud viitedokumente.